

Slavkovské noviny

Vydává Národní výbor ve Slavkově u Brna pro slavkovský kraj.

Naše národní školy na prahu nové doby.

Začínáme náš týdeník a hned v prvních slovech mluvíme k rodičům, učitelům a všem, jichž rukama naše mládež prochází. Činíme tak z obavy o naše děti, na ně při tom myslíme. Chceme zdůraznit, co všichni cítíme, že celá nynější doba se zjednodušuje v problém české mládeže a školy, že naše svoboda je těsně spjata s osudem českého a slovenského dítěte. Obzory se nám otevřely daleké a jasné, cesta k nim je přímá. Víme, že svoboda, jež nám kyne, bude dílem našich rukou, našich srdcí. Všechno, co bude v našich silách, si zařídíme, aby naše domovina byla dokonalá.

Nastupující novými cestami, díváme se starostlivě a zároveň s láskou na naše nové pokolení od kolébky až do školních lavic, neboť chceme svobodu vítat s dětmi. Pro vás, naše české a slovenské děti, jsme si novou vlast přáli, jen na vás jsme mysleli, když národní útlak byl nejtěžší. Chceme, aby ve vás byla naše vlast silná a krásná.

České obecné a měšťanské školy se plní dětmi. Do školních lavic zasedá nové republikánské pokolení. Jejich tázavé oči jsou široce rozevřené a s odleskem slávy posledních dnů. První náznaky svobody si přinášejí z domova. Duše našich dětí jsou jako jejich oči, čisté a otevřené všemu dobrému. My učitelé, jimž národ toto mladé pokolení svěřil, stavíme se před děti. To, co v začátcích velké doby řekneme, jak je povedeme, je vážné a historické. Nezapomínejme, že národ je hrdý na svou školu a záleží mu na tom, jak česká národní škola začíná nové tisíciletí. Veliké povstání středověku, vedené Německem, skončilo vítězstvím pokroku a civilizace. Hodnoty, jež tvoří podstavu kultury a výchovy, se nově přeskupují. Které z nich dáme nové české škole — chloubě osvobozeného národa do základů?

Opustíme hodnoty pomíjivé a přidržíme se věčných. Naše osvobození nemělo nikdy tak hluboké kořeny, jako má dnes. To není 28. říjen, co jsme prožili a prožíváme, ale přelom, střídání věků. Je skoro symbolické, že svoboda k nám přišla takřka s prvním květnem, svátkem osvobozené práce. Přinesl nám ji rudý prapor. Pod jeho vedením byly a jsou lámány staleté okovy hospodářského a politického útlatku, tížící pracujícího člověka a národy. Pod jeho ochranou zazářilo i nám slunce svobody. To je jedna ze základních hodnot, národy protrpěná a vyzkoušená. Svoboda národa je součástí svobody všelidské. Tato základní pravda není nám docela cizí, věřit v člověka a lidství nás učil Masaryk, naše dějiny. Pod ostrým světlem této pravdy promění se

Pátý květen.

(Bojující Praze)

Vzklíčilo zdupané sémě.

Povstala matka země

v národu mém, v národu české Prahy,

„Čechové v boj, pobijte vrahy!“

Šest roků nenávisť živila vzdorný vztek.

Jak za časů Žižkových bije se český rek.

Po českém obzoru odplaty vzplanul krutý boj.

Tak nelitostně a tvrdě vrhá se kupředu český voj.

Svatovítských věží ruce se v nebe pnou

nad českou Prahou touhou prosebnou,

by Bůh svou sílu, svatě zanícení vdech'

v nezdolné srdce bojujících Čech.

Vltava šumí přátelů vzkaz:

„Hrdinní Pražané, svět zdraví Vás!“

Svatý Václav nezraněn vrhá se v litou seč.

Proč my nesmíme tasiti ostrý meč?

Proč po boku bratrů svých nesmíme bojovat na barikádách?

Proč myslí jen, duší a srdcem bijem se v jejich řadách?

Mistr Jan Hus, jenž v troskách mohutní se — káže:

„Bude věčná sláva národu českému, naší Praze“

dějiny lidstva v ohromný zápas pravdy proti lži, tmy proti světlu, kulturních hodnot proti hmotářství. Ačkoliv zasahuje meč, je to v podstatě boj kulturní. Průběhem tohoto zápasu člověk zvolna vstává a jde kupředu. I když se tempo pokroku tu a tam zvolní, lidstvo jde vpřed, nic ho nezastaví. O tom nás přesvědčí tisíciletá pouť lidstva, jejíž poslední zápas byl právě dobojován před našimi zraky. Naše dějiny jsou částí tohoto světového zápasu, jedním z bojišť. Přínos našeho národa do tohoto boje je čestný.

Z této pravdy plyne i další: Naše škola, a to se hlavně týká školy národní, bude lidová, z lidu — pro lid. Naším obecným a měšťanským školám říká se národní. Již tím je zdůrazněna jejich lidovost. Ohromná většina národa prochází pouze jimi. To, co tyto školy poskytnou, je takřka jedinou duchovní výzbrojí většiny národa. Ostatní doplní sám život. Říká-li se, že národ je v celku tak nebo tak kulturní, myslí se na základ, jež daly právě tyto školy. Košické prohlášení naší vlády o tom praví: Bude provedena důsledná demokratisace, a to nejen umožněním co nejširším vrstvám přístupu do škol, i k jiným pramenům vzdělání a kultury, ale i v ideovém směru: zlidovění samého systému výchovy i povahy kultury, aby sloužila ne úzké vrstvě lidí, ale národu a státu. A dále se praví: V tomto směru budou zaměřeny i opraveny učební plány našich škol i kulturní orientace našich vědeckých a uměleckých ústavů. To je prohlášení

V malém sále spořitelny ve Slavkově jsou podpisové archy. Podepíšete se a složíte svůj dar ve prospěch našich českých dětí, o něž se stará Okresní péče o mládež. Akce potrvá ve dnech 11., 12. a 13. června.

jasné, škola národní bude lidová nejen formou, ale i ideovým podkladem. Jsme národ malý, národní energii je potřeba shromažďovat, ne třístit, proto plán výchovy bude jednotný. Národnímu školství bude dán přesný úkol. Nebude se filosofovat, bude se cvičit, budou cvičeni početní, mluvnická, vlastenecká, atd. Bude před námi jen české dítě a jeho vlohy. Budeme je rozvíjet poctivě, jako koná svou práci rolník či dělník. Budeme učit ctít práci. Z této jednotné mravní povinnosti pracovat vyroste ohromná morální síla našeho národa, žulový zákon, v jehož stínu budou vyrůstat nové generace.

A konečně bude naše škola československou, národní. Bude českým a slovenským květem lidské vzdělanosti. Od naší svobody čekáme největší rozvoj naší národní kultury v každém směru. Jazyk český se vrátí s polních cest, kamž byl jako méně kulturní

vytačen, na hlavní tepny našeho hospodářského života. Stane se opět flumočnickem jednoho z nejkulturnějších národů Evropy. Jak velkou zodpovědnost bude mít národní škola! Poctivým pěstováním českého jazyka a vnímáním jeho krásy bude připravovat široké vrstvy národa, aby se mohly těšit z rozmachu národní kultury.

Ani jedna z těch tří základních hodnot, vložených do základů nové české školy, není nová, cizí. Česká škola byla vždy na výši a národ byl na ni hrdý. Vždyť meč cizáka byl namířen právě proti české škole. Nyní se však postavíme za tyto myšlenky bez výhrady a s celým zápalem svého srdce. Prohlášení naší vlády o tom praví: Příkladem nám budou naši velcí klasikové, kteří, vytvářejíce kulturu nejvyšší úrovně, vytvořili ji hluboce lidovou a národní.

J. H.

Z OKRESU - PRO OKRES

Okresní Národní výbor ustanovuje: Kdo bez dovolení lesních strážných bude odnáseti z lesů jakékoliv dřevo, bude za tyto činy trestán podle zákona o rozkrádání státního majetku.

Okresní vojenské vešitelství ve Vyškově vyzývá všechny držitele vojenské výstroje, po případě ty, kteří po domácku zpracovávali pro německou armádu vojenské stejnokroje a obuv, aby tyto věci ihned odevzdali místním Národním výborům. Místní Národní výbory odevzdají ihned okresním Národním výborům. Dále se vyzývá všechno obyvatelstvo, aby odevzdalo místním Národním výborům pro čl. armádu všechnu vojenskou výzbroj a výstroj, jež se u nich nachází.

Okresní Národní výbor ve Slavkově u Brna upozorňuje všechny zvědavce o hospodářské, živnostenské a j. podniky v pohraničních územích našeho státu, aby sledovali o tom zprávy v našich novinách.

V jednotě síla. Po předchozích poradách sešli se v sobotu dne 2. června t. r. delegáti bývalých tělovýchovných spolků ve Slavkově u Brna na radnici, aby si zvolili prozatímní výbor jednotného tělových. spolku. Předsedou zvolen br. JUDr. Mir. Kroutil, místopředsedou br. Boh. Frank, jednatelem br. Rudolf Kachlír, zapisovatelem br. Kamil Pánek. Ostatní členové výboru: br. Jakeš, Fanta, Polanský, Vrána, Vymazal, Rybníkář, za Svaz čl. mládeže br. P. Mrva, Fochler, Urban, Novotný a Příbyslavský.

Ředitelství učňovské školy ve Slavkově oznamuje, že pro obtíže, které se vyskytly, nebude vyučování na učňovské škole zahájeno dříve než 1. září 1945. Ředitelství školy.

Z berního úřadu ve Slavkově. Roční předpis na přímých daních a na dani z obratu činí pro náš okres okrouhle 15 milionů Kč. Následkem majetkových přesunů a uzavření obchodů, jež způsobila doba, klesne tato částka asi na 10—12 milionů Kč. Z této částky zaplatili dosud poplatníci okresu 4.472.899 Kč, tedy téměř 50%. To by bylo dosti potěšitelné. Za nejlepší poplatníky pokládají na berní úřadě občany z Velešovic, Dozořic, Rousínova, Blažovic, za nejhorší H o d ě j i c e, H e r š p i c e a N ě m ě a n y. To je ovšem zpráva prozatímní, možná, že za měsíc bude pořadí poněkud změněné.

Masarykova Letecká Liga ve Slavkově u Brna zahajuje opět činnost. Všichni bývalí řádní, přispívající členové a účastníci leteckého kursu z roku 1938, vyžádejte si přihlášky u A. Štěrby, hodináře, Brněnská ul. Noví členové se mohou přihlásiti tamtéž. Členem se může stát každý řádný Čech a Češka. Naš program: Členové od 10—16 roků budou mít příležitost naučiti se pod vedením odborníka stavěti modely letadel skutečně lé-

tajících; členové a členky od 16 roků se mohou přihlásiti do pilotního výcviku bezmotorového létání a po složení zkoušek do motorového létání. MLL. je organizace, jejíž hlavním cílem jest dodatí armádě zdatné letecké síly. Místní vedení již zajišťuje náhradní letadla za naše, která nám byla Němci ukradena a odvezena. Vzdůch je naše moře. Letu zdar!

Fond k počtí presidenta republiky Dra. E. Beneše. „V dětech je národ věčný“ jmenuje se akce, kterou založila Česká zemská péče o mládež (ČZPM) v Brně na věčnou paměť osvobození republiky. Všechny Okresní péče o mládež v zemi moravskoslezské byly pověřeny, aby v dohodě s místními Národními výbory se přičinily o nejúspěšnější výsledek této akce tak, aby Benešův fond „V dětech je národ věčný“ vyrostl jako trvalý památník všech Moravanů a Slezanů na dnešní velké chvíli. Z prostředků, touto akcí získaných, hodlá ČZPM po dohodě s povolanými veřejnými činiteli a se souhlasem pana presidenta zříditi jeden neb několik ústavů pro děti potřebné sociální zdravotní péče. ČZPM používá na našem venkově akce „Památníku fondu“, do něhož zapíší dárce svoji adresu a částku, kterou věnují. Po skončení akce budou archy z každého okresu svázaný a uloženy do Památníku odboje v Národním muzeu v Praze nebo v Zemském muzeu v Brně. Okresní péče o mládež ve Slavkově u Brna bude tuto akci provádět ve dnech 11., 12. a 13. června. Památníky budou vystaveny v úředních hodinách v budově Slavkovské Společitelny v malém sále. Opm ve Slavkově doufá, že nebude jediného občana, který by se této akce nezúčastnil a nepřispěl tak měrou co největší k lepší budoucnosti českého dítěte.

Ze Společitelny Slavkovské ve Slavkově u Brna. Naše komitenty upozorňujeme, že podle právě uveřejněných zpráv mohou všichni Češi a Slováci, kteří mají marková platidla (RM), papírová i mince, složit je na potvrzení u poštovního úřadu ve dnech 6.—14. června 1945 včetně. Při tom musí předložiti na poštu občanskou legitimaci, do které poštovní úřad složenou částku zaznamená; kdo nemá občanskou legitimaci, předloží přihlášku o pobytu. Jedna osoba může své markové hotovosti složit jen jedenkrát, a to u jednoho poštovního úřadu. Složení samo nezakládá žádného právního nároku. Převádět platidla z osoby na osobu je přísně zakázáno. Před takovými převody se důtklivě varuje. Tato výzva se vztahuje i na osoby právnické, spolky, společnosti a pod. Veřejné podniky, ústavy, úřady a pod. jsou ke složení markových platidel povinny.

V záležitosti čl. platidel podáváme na četné dotazy tuto informaci: Československé dvacetikorunové bankovky s datem 1. října 1926 (červené) zůstávají nadále zákonným platidlem, československé tisíctikorunové bankovky s datem 25. května 1934 (s obrazem Palackého) přestávají býti teprve dnem 15. června 1945 zákonným platidlem a budou po tomto datu přijímány jen k inkasu do 15. října 1945. Ostatní československé bankovky a to Kč 5.000.— s datem 6. června 1920, Kč 1.000.— s datem 8. dubna 1932 modré, Kč 500.— s datem 2. května 1929 červené, Kč 100.— s datem 10. ledna 1931 zelené, Kč 50.— s datem 1. října 1929 červené, Kč 10.— s datem 15. dubna 1919 a 2. ledna 1927 fialové, přijímá naše Společitelna ihned k inkasu. Správa Společitelny.

Umělecké památky ve Slavkově.

Zámek. Náleží k nejkrásnějším a největším moravským zámkům pozdního slohu barokového. Již otec knížete Václava Antona Maximilián Oldřich dal zhotoviti plán pro stavbu zámku a sice nakreslil jej Dominik Martinelli, dle něhož jeho žák Václav Petrucci asi v letech 1760—1770 stavbu provedl. Dělí se na vlastní zámek a na hospodářská stavení (s plochou střechou). Obě křídla jeho a strana k parku jsou otočeny širokými, zděnými náspy — valy. Na nádvoří před oběma křídly jsou kamenné sochy z řeckého bájesloví, průčelí pak zámku (směrem k městu), spočívající na širokých, zděných pilířích, tvoří egypticky stavěná dvorana s kopulí. Mezi okny v průčelí v I. a II. poschodí jsou dvojité korintské sloupy a u vrchu ve štítě znak Kouniců-Rietberků. V přízemí na konci jižního křídla je zámecká kaple, jejíž kopule sahá do I. poschodí. Zámek má 115 pokojů.

Průčelí slavkovského zámku.

V prvním poschodí jsou tři dvorany: přijímací, rodinná a předků, jakož i vzácná obrazárna. Jsou zde zastoupeni títo malíři: Knoller (Scipionův náhrobek, Regulovo loučení s Římem, Scipio na zříceninách Karthága, Lukrecie a Tarkvinius, modlící se Judith a j.), Maurer (Odysseus a Kirka, Herkules a Omfale), Trebbourg („Pitka“ a „Hrající na loutnu“), Füger (dido), Brandt, Fischer, Scalpens, Fabricius, de Hondt (vesměs krajinomalby), Ossenbeck (zvířectvo), Hamilton (koňstvo), van Dyk, Titian (hlavy histor. osob), Lachtropius (hmyz), Breughel (selská svatba), Rubens (kopie jeho loveckých kreseb), Schöberger (Východ slunce — velice cenný obraz) a j. Tato obrazárna utrpěla od Francouzů roku 1805, kteří odnesli odtud přes 140 obrazů. Posledně poškozena požárem roku 1897.

Bývalý farní kostel, zasvěcený sv. Jakubu Většimu, stával v ulici Stavovské (nyní Fügnerova) na hřbitově a na témže místě na hřbitově asi 20 kroků od něho obecní věž se 3 zvony. Po prvé se jmenuje roku 1322 v listě daném v Avignonu . . .

Z oltářů bývalého farního kostela, jichž bylo roku 1672 pět, připomíná se roku 1493 oltář sv. Alžběty.

Farní kostel byl koncem XVII. stol. tak sešlý, že majitel panství Dominik Ondřej z Kounic pomýšlel na novostavbu a dostal k ní též povolení od biskupské konsistoře v Olomouci. Z neznámé příčiny nedošlo k tomu.

Roku 1757 dne 27. června farní kostel z části se sesul i byl uzavřen a zbořen. Než-li byl nový kostel vystavěn, konaly se služby Boží v kostelíku na Špitálce.

Největší zvon na obecní věži z r. 1560 puhl r. 1760 a byl nákladem obce přelit v březnu r. 1761 od brněnského zvonáře Libora Martinů. Vážil 22 q 80 liber. Ale již následujícího roku za velikého požáru

v městě rozlil se s ostatními zvony a znovu byl přelit od téhož zvonáře.

Roku 1770 dal kníže Václav Anton obecní věž zbořiti, že překážela nově založené zámecké zahradě. Zvony pak zavěšeny na jedné bráně slavkovské, k tomu účelu upravené.

Teprve roku 1786 přikročeno ku stavbě nového farního kostela dle plánu vídeňského dvorního architekta Ferdinanda Hetzendorfa, svobodného pána z Hohenberku, ve slohu francouzské renaissance. Portál kostela je však slohu starořeckého. Spočívá na šesti korintských sloupech, má překrásný sádrový relief (zobrazující „Rozeslání svatých apoštolů“) od vídeňského akademického sochaře Františka Zacherle a nápis WENCESL. ANT. PR. A. KAVNITZ RIETBERG. FECIT MDCCLXXXIX.

Stavba stála přes 100.000 zl., k čemuž 6738 zl. vzato z vlast. jmění kostela, ostatní dala vrchnost.

V novém farním kostele, zasvěceném Vzkříšení Páně, jsou tři oltáře z červeného solnohradského mramoru.

Hlavní oltář má svatostánek krytý kopulí, spočívající na osmi jonských sloupech a po obou stranách sádrové postavy dvou kořících se andělů v nadlidské velikosti. Na zdi za hlavním oltářem je štukový obraz Vzkříšení Páně a nad ním archa úmluvy.

Nad vedlejším oltářem je štukový obraz „Křest Páně“ a nad vedlejším oltářem jiným „Poslední večere Páně“. Všechny tři oltářní obrazy jsou od vídeňského akademického sochaře Frant. Zacherle.

Loď chrámová vyzdobena od let 1893 čtyřmi štukovými obrazy ze sádry: 12letý Ježíš v chrámě a Narození Páně a pak Vzkříšení Lazara a Ukřižování Páně. Obrazy 12letý Ježíš a Vzkříšení Lazara, pořízené nákladem Antonie Čákové, provedl roku 1893 závod Hansman a Stürmer v Brně. Obrazy Narození a Ukřižování Páně, zjednané z nadací Kateřiny Křivánkové, Tekly Kelčové, Ant. Kociána a ze sbírek, zhotoveny akad. sochařem K. Vosmíchem z Prahy. Zvláštností kostela jsou tři kazatelny. Dvou původních na zdi lodní s obou stran hlavního oltáře nemohlo se pro špatnou akustiku používat, proto byla postavena roku 1804 kazatelna v lodí. V průčelí kostela jsou základy ku dvěma věžím až po střechu vyňané, v nichž umístěny oratoře.

Pěknou práci ze dřeva jsou velké pozlacené svícny na oltáři a dvě zlacené lampy na věčné světlo s monogramem Kouniců. Pod kůrem jsou dvě vzácné kroupky z mramoru. Křížová cesta z roku 1850 je od brněnského malíře Josefa Hübnera.

K cenným památkám náleží velký oltářní obraz sv. Jakuba V. z bývalého farního kostela, nyní zavěšený v sakristii a gotický kalich z roku 1683, zakoupený z pozůstalosti olomouckého kapitulního děkana Frant. Kryštofa Migazziho.

Kostel byl uvnitř vylíčen roku 1890 nákladem 8000 K. Na věži za presbytářem, jejíž výška pro špatný základ je o málo vyšší střechy kostela, byly do roku 1917 tři velké zvony a dva menší: „Sv. Jakub“ 12.79q; „Sv. Jan“ 7.45q; „Maria“ 2.87 q; „Andělíček“ 28 kg a „Umiráček“ 28 kg.

Hřbitov je u špitálního kostelíka sv. Jana Křtitele. V bývalé zámecké kapli sv. Anny, již roku 1658 rozpadlé, bylo pochováno několik luteránských a českobratrských předků pánů z Kounic.

Hraběnka Eleonora z Kounic žádala t. r. biskupskou konsistoř v Olomouci, aby směla kapli zbořiti a těla v ní uložená převéztí do luter. kaple v Uh. Brodě. Dovoleno jí zbořiti pouze kapli a stávida z ní použiti na opravu sešlého kostela v Křenovicích, zároveň doporučeno, aby zřídila na slavkovském hřbitově kryptu a v ní zmíněná těla uložiti.

Teprve roku 1668 s povolením olomoucké konsistoře zřídila kryptu při vchodu do panské zahrady, vedle bytu zahradníkovy. Zde pochován též kníže Václav Anton z Kounic z Rietbergu a Marie Leopoldina, manželka syna jeho Arnošta, jenž postavil t. r. novou kryptu při kostelíku špitálském.

Nynější zámecká kaple sv. Kříže vystavěna při stavbě zámku ve slohu renesančním od Václava Petruzzioho a od vídeňského akademického malíře Josefa Pichlera roku 1769 vymalována. Oltář je

z červeného solnohradského mramoru; oltární kříž s obrazem Ukřižovaného Spasitele a dva kořící se andělé s obou stran svatostánku jsou od vídeňského sochaře Frant. Messerschmida.

V klášteře ve Slavkově je kaple Božského Srdce Páně. Oltář do ní zjednan v mnohovském závodě Jos. Müllera.

Severně od Slavkova na kopci ve vinohradech je kaple sv. Urbana.

Kaplička sv. Donáta poblíž cukrovaru byla postavena na odvrácení živelních pohrom; později zpuskla a sloužila vojen. posádce za skladiště prachu.

Při stavbě cukrovaru roku 1872 opravil ji bezplatně pražský stavitel V. Nekvasil a rodák slavkovský P. Peregrin Obdržálek, věnoval do ní obraz sv. Donáta a do průčelí železný kříž.

(Vlastivěda moravská.)

Pro naše hospodáře!

Otevíráme zemědělskou rubriku, protože chceme věnovat i našemu venkovu a zemědělství v nových poměrech patřičnou péči. Přinášet budeme časové věci a uveřejníme také zasláné nám příspěvky, pokud rámeček časopisu dovolí. Redakce.

Válečná smršť přehnalas se přes nás a zanechala hluboké stopy v rodinách, obcích, v zemědělství. Zemědělství za šest let okupace stojí zde vyrabováno, bez provozních prostředků. Půdní úroda u silnic zničena, rozježděna, spasena. Tam ztratili koně, tam dva, tam mnohý cenný chovný kus, na jehož zárodečné hmotě plemenářsky léta se pracovalo. Vyhořely chalupy, chlěvy, mnohde frčí jen čtyři stěny.

Některé kraje zažily hrozné soudné dny, některé rodiny hodně na to doplatily, než přes všechny tyto útrapy zemědělec jde do nové práce: V osvobozené vlasti opatřit národu dostatek chleba.

Všechno to, co nyní podnikáme, jsou jen první kroky. Uvádíme do pořádku rozvrácené zásobovány, zajišťujeme majetek německý a zrádců a vracíme jej drobným českým lidem, stíráme slzy utrpených a poškozených a nezastvencenc nemá tušení, jak těžké je opatřit materiál na opravu škod, dopravit jej na příslušné místo, obstarat šaty, boty lidem, jimž zbylo jen to, co mají na sobě, dohnat opožděné. Přece se však do té celé práce dostává už jistá generace a široké vrstvy řeší v živém, praktickém křesťanství sociální a demokratické ideje spoluprací, výpomocí, podporou.

Na rychlém provedení zemědělských prací záleží velmi mnoho. Již v prvých dnech svobody se na polích pilně pracovalo a venkov ukázal, jak opravdová a veliká je jeho láska k práci na půdě. Venkovský člověk vzal motyku, rýč, pluh a šel, aby národu zajistil chléb. Věděl, že mnohde nastrožené šlapací miny znamenají pro něj smrt, i zde však dovedl si s odstraňováním poradit, a pracovat nepřestal. Ano, lidé našich dědin věří v nový, lepší život, v právo, že se zvedne sociální a hospodářská úroveň venkovského lidu. Je radostné pohledět na ta naše pole, jak se hemží na nich skupiny pracujících rolníků, dělníků, starých lidí i dětí. Všichni vykonávají těžkou selskou práci, aby ani píď půdy, ani kousíček polička nezůstalo ladem. Na budovách provede jen nejnutfnější opravy, ale první jeho starostí je pole. Pole musí být obděláno! Tak velí národní příkaz. Je nutno se postarat nejprve o jiné

a teprve po částech a ve chvílích oddechu, místo odpočinku, opravovat své domy a budovy. Tak pociťuje svou povinnost český zemědělec. Nastala práce radostnější, práce pro národ a její výsledek zůstane českému lidu. Letoší žně budou celé naše. Nikdo v republice nemusí mít obav, že bude mít nedostatek. I tam, kde válka těžce dolehla, nezničila lásku českého rolníka k rodné hroudě.

Přestály jsme zkoušky germánské persekuce, která ve svém plánu pokoušela se zbavit českého rolníka půdy a otrást základem národa. Český rolník je svobodný na půdě, vrací se na ni všude tam, kde z ní násilně byl vyhnán, k nové práci. Zemědělský lid pronikne tam, kde dříve panoval Němec a Maďar a půda, která byla předmětem tisíciletého kolonizačního úsilí našich nepřátel, bude zase česká a slovenská.

Pět milionů německých sedláků mělo osídlit a porémčít českomoravský prostor a postavením říšské autostrady Vraňslav—Vídeň měla býti dána možnost vytvořit po obou stranách autostrady široký osídlovací pruh 20 km široký, který měl být úplně pod německou správou a měl pojmout i německé ostrovy u Jihlavy, Znojma, Brna a odtud se měl německý živel šířit a německý sedlák tuto naši českou půdu jednou provždy poněmčít. K tomu měli sloužit tyto prostředky: 1. Zničení Čechů tím, že měli zmizet česká inteligence. Německá inteligence měla být dosazena nejdříve ve větších městech a postupně měly býti připojovány i roztroušené německé prvky. Německý sedlák měl mít dojem, že se má o koho opřít. 2. Deportace jako nejradikálnější a nejuspěšnější prostředek získání prostoru k osídlení. Měli jsme býti deportováni do Polska. Přebývajících mělo býti použito při pracích v Německu.

Letoší úroda bude naše. Všichni pracovníci na půdě nechtě jsou si vědomi, že veškerá jejich práce je posvěcena posláním, příspěk k výživě národa. Vynasazíme se proto všichni vypěstovat a zajistit co nejvíce zemědělských plodin v zájmu zajištění vlastního hospodářství i v zájmu výživy lidu. Národ, který nechrání zemědělskou a lesnickou výrobu, kladl by špatné základy. Budujeme svobodnou republiku, chceme si zachovat naši českou kulturu ale národ nesmí při tom hladovět, už proto, aby mohl pracovat a tvořit hodnoty.

Soupis koní. Nedostatek tažných sil a dopravních prostředků musí být urychleně odstraněn. Zemský Národní výbor se usnesl na provedení soupisu koní ve všech obcích a místní Národní výbory mají zjistit a hlásit počet tažných koní a to teplotekrevných od 3 let a chladnokrevných a křížených od 2 let. Zprávy o tom mají podat bývalému zemskému svazu zemědělství a lesnictví v Brně Divadelní ul. 3 (dříve Pilgramova ul.), aby mohla být neprodleně učiněna další nutná opatření. C. K.

Slvo k studentům.

S potěšením jsme přijali zprávu, že se ve Slavkově u Brna v rámci Svazu československé mládeže ustavil studentský kroužek. Jistě není třeba připomínati, že právě na vás studentech záleží mnoho. Vy budete jednou stát před naší českou mládeží, abyste ji vychovávali, vy budete sedět u psacích stolů v našich úřadovnách, kde se budete stýkati se všemi vrstvami občanstva, někteří z vás budou ideovými pracovníky na kulturním poli národa, vy máte doplnit prořídle řady české inteligence, ubité německými okupanty.

Počítá se tedy s vámi na prvním místě. Ale nezapomeňte na jedno: nikdo nemůže dát to, co sám nemá. O vzdělání studentů v předchozích šesti letech vůbec nelze mluvit. Ale ani předválečné vzdělání středoškolské a možno říci i na vysokých školách — nestačilo pro praktický život. Bylo v něm příliš mnoho teorie a málo všestranného vzdělání. Ila vás dnes záleží, na vaší poctivě a vytrvalé práci, na vašem osobním vzdělání. Jistě je u vás nadšení, ale to samo nestačí. K němu musí přistoupiti pevná vůle, neustoupit ani krok z cesty, vedoucí k vytyčenému cíli. Váš čistý charakter musí stát pevně na nerozborných, světových základech křesťanských. Mnohý z vás ani nechápe plnou vážnost doby. Dnes musí naprosto zmizet všechny přehrady, které nás rozdělávaly v první Československé republice, a vy na prvním místě musíte zaujmout správné stanovisko k těm, s nimiž se stýkáte v denním životě.

Vy musíte cenit a hodnotit člověka ne podle kabátu, ne podle toho, zda je nádeníkem, dělníkem, úředníkem a nebo ředitelem, ale podle charakteru. Nesmíte ovšem čekat, že každý pochopí, že správně ocení vaši třebaš dobrou snahu, ale mu-

Ivan Vladimirovič Mičurin.

Dne 7. června je tomu 10 let, co zemřel Ivan Vladimirovič Mičurin, prostý ruský zahradník-sadař, jehož jméno prošlo celým světem. Teď, když válka je skončena, a ruský člověk se znova vrací k pluhu, na traktor, do továrny a kanceláře, aby pokračoval v mírové výstavbě své vlasti, bude se jistě pokračovati i v budování velikého díla Mičurinova, jenž si přál, aby celá jeho domovina se proměnila v jeden ohromný kvetoucí sad. I ostatní svět se při zakládání velikých sadů stěží obejde bez zkušeností, nastřádaných tímto velikým sadařem. Vždyť právě Mičurin naučil svět vypěstovati za neobyčejně drsných přírodních podmínek na chladném severu země takové velikosti, pozoruhodné chuti a krásy, jako na slunném jihu. Z neveliké ovocnářské školky u městečka Kozlova plynuly celé proudy nových odrůd bobulovitých i ovocných do širých rovin severního Ruska. Mičurin sám popisuje na 127 nových odrůd jabloní, hrušní, třešní, višní, sliv, meruněk, malin, ostružin a j., jež vyšly z jeho rukou. Tento učenc-samouk vytvořil svým dílem i zvláštní šlechtitelskou teorii a svou originální metodu.

Ve všech vesnicích a městech velikého Sovětského svazu vzpomínají v těchto dnech životního díla svého velikého rodáka. Při tom se zvláště vyzvedá veliké vlastenectví Mičurinovo. V neklidných dobách veliké revoluce přijeli za ním Američané a nabízeli mu statisíce dolarů, odjede-li do Ameriky a bude-li tam pokračovati ve svých pokusech. Mičurin, třebaže žil tehdy v bídě, rozhodně odmítl a zůstal věren své vlasti a národu. J. H.

Ze životního díla Mičurinova. (Iljin: Hory a lidé.) Ivan Vladimirovič Mičurin žil v městečku Kozlově nedaleko Kalužy. Býval v mládí dohlížitelem nádražních hodin. Byl to divný člověk: zanechal služby, prodal rodný domek, za své úspory koupil zahradní školku a sám se usadil ve stavě mezi jabloněmi a hrušněmi. Proč to udělal? Ne proto, aby obchodoval s jablky a hruškami, ale proto, aby změnil ruské sadařství.

Jeho řeči se musely stát kozlovským občanům ne-

síte vytrvat a někdy jedině vědomí poctivě vykonané práce vám bude odměnou.

Mezi vámi v řadách studentských nesmí býti rozdílů ani politických, ani náboženských. Politika vůbec nepatří do vašich řad a co se náboženství týká, respektujte vždycky náboženské přesvědčení druhého. Doufám a jsem přesvědčen, že vaše řady se pevně semknou a že vykonáte mnoho pro slavkovský kraj i pro celý československý národ. -tin.

„Park 26. dubna“ ve Slavkově

se stal na přání rus. vojen. velitele přístupný všemu lidu. Ale má být slavnost, otevření a je potřeba, aby park měl jméno. Národní výbore, hlavy dohromady! Hned druhý návrh byl dobrý a všemi jednomyslně přijat. Byl to návrh soudr. Opluštiti. Dne 26. dubna zavlála nad Slavkovem po prvé vlajka svobody. Přišli ruští vojáci. Ti nám otevřeli park. Možná, že to byl právě ten, jenž odpočívá v parku v osamělém hrobě ve stínu stromů velikánů.

Slavnost otevření „parku 26. dubna“ ve Slavkově v neděli 3. června 1945. Jako při všech dosavadních slavnostech, byla i na této slavnosti veliká účast. Těžištěm celé slavnosti byl malebný průvod krojovaných chlapců a děvčat, jenž vyšel ze Špitálky s hudbou po 3. hodině odpolední. Vpředu šel oddíl skautů, potom za hudbou, kterou dirigoval předseda Národního výboru Lad. Vykoupil, malinci Slováčci, Slovačky a Hanačky — ti se pěkně při pochodu drželi za ruce — pak chlapci a děvčata ve vzorných krojích. Před vchodem do parku přivítala všechny — zvláště ruské hosty — předseda okres. Národního výboru Fr. Kostík, potom promluvil ruský velitel města Slavkova A. T. Gončarov. Byla to zároveň řeč na rozloučenou, neboť příštího dne velitel i se stráží opustili Slavkov. Řečník pravil mimo jiné:

„Otevření zámeckého parku pro osvětlení a odpočinek slavkovského obyvatelstva je první splátkou velké myšlenky, aby všechny vymoženosti lidské civilizace, všechna blaha, jimiž oplývá vaše země, vše, co vzniklo z duševní i tělesné práce národa, národu se opět vracelo, a nebylo výsadou úzké vrstvy lidí. To je prvý význam svobody a také bratřství, jež oba naše národy spojuje.

srozumitelnými. Hněval se proto, že sady jsou bídné a zarostlé zpola divokými, někdy i docela divokými stromy. Všude tytéž druhy jabloní a hrušek. A to ještě byly ze všeho ty nejlepší. V statkářských sklenicích se velmi zřídka vyskytovali útlí a něžní přistěhovalci z ciziny, hynuli však a chřadli, jakmile je vysadili na volná prostranství. Bývalý dohlížitel na nádražní hodiny si vymyslel skvělou věc: že od významných cizinců, všelijakých renet, belle fleur, kandil, pomonů, beré-royal vezme jejich krásu a chuť a tyto vlastnosti spojí s houževnatostí ruských skromných jabloní a hrušek.

Ve školce pod Kozlovem se začaly objevovat nebyvalé a nevidané rostliny. Kozlovský sadař vzal peť květů renety ananasové a opylil jím květy prosté antonovky. Jedno ze semen vzešlo a vyrostl z něho strom nového druhu, jemuž bylo dáno jméno Slovanka. Po ananasovém otci zdědila Slovanka něžnou, šťavnatou a chutnou měkkost, po prosté matce odolnost vůči mrazům. Ani mrazíky pět stupňů pod nulou nemohly uškodit jejím květům.

Sadař vzal divokou usurijskou hrušku, pocházející odkudsi z Dálného východu a narouboval jí na útlou a něžnou hrušku beré-royal, která vyrostla v květináči. Ze semen vzešlo pět stromků, pět hrušek-sester. První dvě sestry byly nepodařené. Lepší byla třetí sestra — rakovka, ještě lepší tlustoběžka, nejlépe se však vydařila pátá sestra, zimní beré Mičurina. Těto hrušce dal sadař své jméno. Sám se jmenoval Mičurin.

V jedenáctém roce života dala zimní beré po prvé pětadvacet obrovských chutných plodů. Následujícího roku se objevilo na jejích větvích tolik plodů, že se větve ohýbaly až k zemi. Tentokrát nebylo plodů pětadvacet, ale stopadesát. Po otci — Francouzi — zdědila zimní beré jemnou, něžnou chuť, po matce — Ussurijce — odolnost nejen vůči mrazům, ale i vůči poraněním. Tyto hrušky můžeme sypat do komory jako brambory. Otlučená místa se zafahují stálou tkání a nehnijí.

V Mičurinově školce rostli vedle sebe potomci Američanů, Mongolů, Japonců, Peršanů a Číňanů.

Ať povždy potrvá svazek svobodmilovného národa československého a jeho velikého slovanského bratra na východě!" — Bouřlivým potleskem byly uvítány jeho pozdravy na zdar Československé republiky, presidenta Beneše, Rudé armády a maršálu Stalínovi.

Potom děvčátko v národním kroji podalo předsedovi Národního výboru Lad. Vykoupilovi nůžky, ten je však předal ruskému veliteli města, jemuž patří čestné právo rozstříhnouti pásku, chránící vstup do parku. Současně sňal předseda Národního výboru roušku s tabule a všem přátelům se objevil nápis „Park 26. dubna“.

V zámecké zahradě se na louce před kašnou konal koncert a veselice. Před zahájením promluvil ještě kulturní referent Národního výboru br. Josef Hanák a za mladé br. Fochler. „Úkoly," zdůraznil bratr Hanák, „jež čekají obrozenou tělesnou výchovu jsou ohromné. Ona má napravit všechny škody, jež okupanti napáchali na zdraví národa. Má učiniti národ zdravějším, odolnějším, má jej naučiti radostnému životu. Musí ovšem býti lidová, to jest pro celý národ a jednofá. Nedejme si tříštit mládež. Postavme tělesnou výchovu na zdravý základ, tak, jak je tomu v Sovětském svazu, kde péče o pracujícího člověka je vzorná, a to od kolébky až ke hrobu. Tělesná výchova je vedena přímo státem. Je všestranná. Zahrnuje nejen u nás obvyklá odvětví, jako skoly, nářadí, házení diskem a j., ale také plavání, lyžování, turistiku, veslování, řízení letadla, ba i skok padákem. Rudá armáda dostává tak každoročně statisíce zdravotních branců. Všichni sorně po příkladu velikého ruského národa pod prapor naší mladé republiky.“

Bratr Fochler slibuje za mladé, že plně chápou význam výchovy mladého pokolení a staví se k tomuto úkolu s odvahou a chutí. Ideálům svobody, za niž padl mladý ruský důstojník, odpočívající v zámeckém parku, zůstanou mladí věrní. — Následovala česká beseda, tančky a deklamovánky klášterních chovaneč. Potom se konal do večer. hodin koncert Vykoupilovy dech. kapely.

Všem, kteří chtějí spolupracovat v novém Divadel. spolku. V pondělí 28. května 1945 byl ve Slavkově u Brna ustaven nový Divadelní spolek. Pro nedostatek času nebyly již na ustavující členské schůzi rozdány členské přihlášky. Vyzýváme proto všechny, kteří se chtějí stát našimi členy, aby si vyzvedli prozatímní přihlášku a fy. Frant. Hrozek, vyplnili ji a u téže firmy odevzdali.

Divokou višni z ruských samarských stepí narouboval na pěstovanou pensylvanskou višni, dovezenou až s druhé strany oceánu a dostal velkolepou novou višni — Ideál. Obvyčejnou záhradní jablko — Čiňanku, narouboval na bílého zimního kalvíla z Francie, který dává nejlepší a nejdražší jablko na světě. Mičurin však dělal i smělejší kousky: zkřížil višni s třešní, ovocné stromy s ovocnými keři a dostal tak nové plody, kterých před tím nikdo neviděl: černé, sladkokyselé jahody Cerapadusa sladkého, obrovské chutné jahody Krása severu, velké sladké hrozny Granátové jeřabiny.

Pokusil se zkřížit i jablko s višni, hruškou, jeřábem, rybízem, angreštem a dostal několik jablek nezvyklého vzhledu, se semeny nepravidelného tvaru. O tom vypráví v knize, která nedávno vyšla.

Plynuly roky a celá desetiletí. V Mičurinově školce přicházely na svět stále nové, úžasné plodiny. Vedle mijel život po starém, několik kroků od zázračných stromů Mičurinových jako dřívě, rostla tatáž kyselá jablka a tytéž trpké hrušky. Zdálo se, že země Mičurinovy práce nepotřebuje, že se narodil příliš brzy.

Lépe však se narodit příliš brzy, než příliš pozdě. Lépe je být člověkem budoucnosti, než člověkem minulosti. Doba dohnala Mičurina. Stalo se tak, když došlo k revoluci.

Do Kozlova k Mičurinovi přišel telegram z Moskvy: „Dokusy o získání nových kultur mají nesmírný význam. Pošlete ihned zprávu předsedovi rady lidových komisařů, Leninovi!“

Mičurinova práce se stala rázem potřebná a důležitá pro celou velkou zem. Měl potom školku v rozloze několika tisíc hektarů. Tam se pěstují nové druhy a rozepisují po celé zemi pokusným stanicím. V městě pracuje Mičurinův výzkumný ústav a Mičurinova vyšší sadařská škola.

Desítky učenců se učili u sadaře Mičurina, pomáhali mu, a když zemřel, pokračují v jeho práci. Kozlov je Mičurinovým městem. Město dostalo nové jméno — Mičurinsk.

Z našich obcí

Zážitky z války z obce Hrušky.

Měsíc duben byl pro nás na válečné zážitky velmi rušný. Německé vojsko proudilo ze všech stran. Ranění byli dopravováni do zdejší školy, která sloužila za nemocnici. Kolony vojsk proudily přes vesnici, hlavně v noci, poněvadž za dne skýtalý terč ruským letadlům. Raněných stále přibývalo do zdejší nemocnice. Ve všech staveních bylo ubytováno vojsko až do 24. dubna. Auta s municí se schovávala za stavení a stodoly. Právě v naší ulici měli skladiště benzínu, ze kterého odváželi benzin na frontu. Ruská letadla bedlivě sledovala přesuny jejich posic a zabraňovala bombardováním jejich plán. postup.

Všichni občané netrpělivě čekali naše osvoboditele, jenže se dosud nevědělo, odkud vyrazí. Rachot děl a drnění oken se stupňovalo den ode dne více. Chodili jsme za vesnici na kopec pozorovat frontu za tmy, kde bylo vidět záři od výstřelů. Rachot všech zbraní se stále blížil, až nadešel 24. duben, den našeho osvobození, který jsme po tolika útrapách tak toužebně očekávali.

Casně ráno byli uvědomeni všichni marodi v bytech, aby odešli, že se blíží Rusové. To byla pro nás radostná zpráva. Často jsme vycházeli z krytů, abychom se dověděli, jak fronta pokračuje. Němci poplašeně pobíhali se zbraněmi v ruce a hledali vhodná místa ku pálení. Naši muži ještě poslední večer před osvobozením byli vyzváni na zákopy ke Koberčicím, ale už se nedalo nic dělat, poněvadž Rusové byli na blízkou a ostřelovali tato místa granáty. Rovněž ve vesnici svištěly granáty a střepiny z nich poškozovaly střechy a místy rozbitá okna se sypala na chodníky. Na večer se od Šaratic, Otnic a Zlýchova blížila střelba ruských vojsk rychle k naší vesnici. Marně ještě před vesnicí u „Chaloupek" velel německý důstojník vojsku, aby pálili proti Rusům k Šaraticím. Naši osvoboditelé však s prudkým střelením vtrhli do „Chaloupek" naší obce a Němci museli rychle utíkat podél řeky a přes pole k Vážanům. Rusové k nám přišli 24. dubna večer po 8. hod. Všichni jsme je radostně vítali a pohostili. Také u nás padli 4 vojáci za naše osvobození a jsou pochováni u zdejší školy.

V „Chaloupkách" hned Rusové udělali nutné zákopy pro těžké kulometry směrem na Vážany. Pilně prohledávali všechna stavení a sklepy a ptali se po Němčích. Nocovali u nás a ráno 25. dubna postupovali směrem k Vážanům a Koberčicím.

Naše vesnice neutrpěla velkých škod. Na útěku zapálili Němci stavení pana Fuchy a pana Veselého. Granáty zasáhly stavení pana Novotného, které vyhořelo a lehce zasáhly stavení pana Pokludy a pana Zemana. Pani Zemanová utrpěla těžké zranění střepinami. Jiných obětí zde nebylo. Za zmínku stojí vyhození mostu ve Vážanech, kterýžto čin provedli Němci po útěku z Hrušek po 8. hodině večer. Tato detonace byla daleko slyšitelná a poškodila tam celou řadu stavení. 25. dubna bylo možno pozorovat, jak Němci kolem 10. hodiny dopoledne utkali bez obrany před ruskými vojáky ke Slavkovu, pěši přes Špidlák a povozy po silnici. Nikdy nezapomeneme odhodlanost našich osvoboditelů, kteří nás vyrváli ze zajetí Germánů a zůstaneme jim navždy vděční.

Ludvík Němeček.

Druhá světová válka v Křenovicích.

V březnu 1945 se k nám přiblížilo zázemí fronty. Muži (do 40 let) kopali na katastru kulometná hnízda a zákopy pro tankové překážky zároveň s německými trestanci-vojáky, proti směru od Slavkova—Kyjova. Barikády byly z klád 3 m dlouhých, 1/2 m širokých. Polovina byla zasazena do země, u silnice, před oběma mosty přes Rakovec a u horního nádraží. Upevnění bylo z dusané hlíny a kamení. Klády dovezli sedláci z Němčan, Hrušek a Křenovic z Obory ze Slavkova. Rozšiřování železniční trati do Holubic, které prováděla německá správa, konali čeští zákopníci Pražáci z továrny Avia. Bydlili v jedné třídě ve škole.

Od války se neučilo. Děti chodily dvakrát týdně pro opravené úkoly. Teprve 4. dubna začalo vyučování podle nařízení. Ale již 6. dubna se německá posádka zvětšila a ve škole obsadila zase jednu učebnu. Proto se neučilo v mateřské škole a nyní byla 1. a 2. třída spojeny. Časté letecké poplachu ruší vyučování.

Vesnicí táhnou stáda krav, hnaných Němci směrem od Slavkova. Dobytek spásá a ničí obilí. Jsou to první

znaky fronty. Obyvatelé zakopávají a zazdívají potraviny a šatstvo. A už proudí Němci, kolona za kolonou. Obec je naplněna vojskem, tanky, vozy na dvorech a v zahrádkách . . . .

Nastal obrát. Vojsko postupuje do Křenovic ze strany opačné. Příliv z jihozápadu ustal a začíná od jihovýchodu, od Újezda—Saratic. To je překvapení! Letci vše ostřelují směrem od jihu. Je 16. dubna, pondělí. Vyučování bylo přerušeno. Škola je zabrána pro I. lazareť SS. Lavice, umístěné v jedné učebně, odstraněny na dvůr a na půdu. Nedotčen je kabinet. Topí se všude dřívím občanů, věci poškozeny a sbírány. 19. dubna počíná fronta v plné síle. Druhý lazareť je škola. Pět Němců pohřbeno na hřbitově. Lidé spí ve sklepích. Je zasaženo několik domů, střechy a omítka (u kovářny). Usmrčen je pan Polnický a jeden Němec. V Brně byli 12. dubna zabití pp. Mrázek Rudolf, Horáček Petr a Červík Ondřej. Lidé jsou ve sklepích i za dne. Dne 21. dubna bombardování ulic k hornímu nádraží. Fronta

je u nás. Je 23. dubna. Letecké souboje, kolony Němců s „jelenem“, radiokolona, pancéře a pěšky. Vesnice je plná pancéřů. Je slyšet velké dunění dělostřelby z okolních vesnic. Večer rakety. Život se přenesl do sklepů. I vaření. Více rodin pohromadě. Na př. ve „Včele“ 40 osob. Děti jsou neklidné, nemluvíta snázejí nepohodu lépe. 24. dubna dobývání Křenovic — dělostřelba od poledne k večeru. Zásahy, Škola 1, kostel 2, fara 3, dvůr 5, sokolovna 2 a 7 selských stavení. Jen probourané otvory ve zdech a střechách. K 9. hodině Němci odtáhli do Slavkova. V tu dobu usmrčeny bombou pí. Střelcová a její dcera Radmila Stavinohová. (Manžel v koncentráku.) Již o 10. hod. Rusové byli za hřbitovem, na druhém okraji vesnice o půl 12. hod. v noci.

Je nový den — 25. dubna (konference v San Francisku) — Křenovice jsou osvobozeny, Rusové jsou u nás. Ve škole je třetí lazareť. Pět Rusů-hrdinů je pochováno u kostela, kde mají pěkné hroby s květinami a dřevěnými pomníky na vrcholku s pěticípými hvězdami.

Z koncentračních táborů.

Bratr Trnčák vypravuje . . .

Bratr Trnčák byl první Slavkovák, který se nám vrátil z onoho světa. 18 měsíců, ztrávených ve vězení není sice doba dlouhá, ale pozvolné umírání, jež začalo pro každého Čecha, na něhož položila dráp germánská orlice, pokročilo, a zanechalo stopy. Naši vězňové se sice vrátili již do života, ale nejsou ještě živi jako my, životu se pouze blíží. Nitek a niteček, jimiž je poután žijící člověk se svým národem, jsou miliony. Ve jménu Třetí říše byla násilně přefata všechna tato pouta a přítok živin pro tělo i duši omezen byl na míru nejmenší, a ještě kontrolován. Pro lidskou bytost vypočtena nutná dávka prostoru, vzduchu, stravy. Slunce bylo mnohdy vůbec vyloučeno. Byl to život jako pod severní září, jen půl života. Proto tělesná stránka těch, kteří se dostali z drápů Třetí říše, tak jemně reaguje na silné napjetí svobodného života, v němž žijeme my. Také bratr Trnčák onemocněl a lékař právě zjišťuje, že teplota je málo nad 37 st. „Ale to jsi mi utekl na slunko, Trnčáku.“ hrozí prstem, „to mi nedělej.“ Jinak má již bratr Trnčák tvář plně, jen černá mezera místo předního zubu ho trochu změní. Činava zmizela úplně.

Mimoděk podotýkám, jak dovede jediný zub změnit výraz tváře.

„To se mi stalo v Kouničkách, dokud můj případ mělo v rukou Gestapo a vyšetřovalo jej. Po vyšetření Gestapem přišlo vyšetřování soudní, tam si počínali už mírněji. Harašili zákony a naráželi celý případ na právnícké kopyto. Kdo prošel tímto druhým vyšetřováním, čekal už jen na transport do Breslau, kde mu přečetli rozsudek.“

Ejhle, myslím si, jak dlouhá je cesta spravedlnosti v Třetí říši, jak si dávají záležet, aby zavraždili člověka spravedlivě, po zákonu. To vše bylo ovšem jen zdání. Tuto cestu prodělal jenom ten, kdo byl ještě na živu. Jinak mohl být jeho případ tisíckrát vyřízen mezi řádky a mezi paragrafy každou z těchto dvou šelem, jež si v Kouničkových kolejích podávaly dvěře, nebo i jinak, na příklad kopáním do smrti, střelnou ranou do týla, nebo býkovcem, jež měl každý Gestapák při sobě. Při tom by germánská spravedlnost ani brvou nepohnula.

Bratr Trnčák pokračuje: „Stalo se to při výslechu. Nevěděl jsem co chce, nechtěl jsem se přiznat, že jsem bratru Jurečkovi přísahal, a že jsem mu něco určitého slíbil. Snad se mu to zdálo zdoluhavé, nejprve mě bodal pohledem, pak řval, dával do zad štulce. Svině — to bylo obyčejné pojmenování pro všechny vyšetřované, příznejte se! Postavil se před mne a zaťatou pěstí mi vrazil do úst. Stálo mě to půl zubu. Pak vzal gumový obušek a tím mě vrazil do úst po druhé. Vylítly mě dva zuby, tady na boku, div jsem je nepolkal. Ale nic mi nedokázali. Trval jsem na tom, že jsem nepřisahal a že jsem Jurečkovi nic určitého neslíboval.“

„To jsme však zabočili. Rád bych věděl, jak tě vzali, první okamžiky. Představoval jsem si plačící ženu, a jak malá Evička vztahuje po tatínkově ruce.“

„Nic takového. 1. října 1943 zastavilo u továrny v Líšni, kde jsem pracoval, auto a ptali se po Trnčákově.

Bylo osm nebo půl deváté ráno. A hned, že mám všechny věci zabalit a jít s nimi, jak jsem byl, ještě v letních šatech. Cestou jsme se zastavili v První brněnské a tu přisedl s jiným Gestapákem Lattenberg. Ten byl v dobré náladě a hned nazdar, Franto, co děláš? To je doba, co jsme se neviděli. Snad léta. — To mě potom pomohlo při výslechu. Oba Gestapáci nás nechali se bavit, ale co jsme mluvili, při výslechu udali.“

„Vzpomínáš si na něco zvlášť významného při jízdě?“

„Jen na to, že Gestapák, jenž seděl vzadu s námi, měl napěchovanou aktovku a stále ji opatroval. Hrkaly tam jakoby sklenice. Tak jsme dojeli do Kouniček a rovnou do příjmací kanceláře. Tady padlo první — ty svině — a první štulce. Nevěděli jsme, jaké vládnou v Kouničkách mravy a tak jsme při vstupu do kanceláře zůstali slušně stát u dveří. Gestapáci nás však chytili za límec a vrazili nás každého na jinou stranu s obličejem těsně proti zdi. Takto bylo zvykem po celou moji dobu v Kouničkách i v Breslau a my jsme si na to tak zvykli, že při změně místnosti už jsme se tak stavěli. Mně se například, když jsem se opět obrátil, točila hlava. Proto jsem nehleděl přímo, do zdi, ale vždy jsem zavřel oči nebo jsem se díval dolů. V příjmací kanceláři mi ihned odebrali všechny věci, také kapsy prohlédali a všechno skládali do krabice, na níž bylo číslo 16. Potom zapsali do velké knihy mé jméno, rok narození, atd. To jsem pořád stál obličejem ke zdi.“

To byl bratr Trnčák zachycen germánskou mašinerií, která pracovala naplno. Stal se tak, jako tisíce jiných, obyčejným kouskem inventáře. Byla to jakoby bastilla, ale moderní. Ve francouzské bastille se zatýkalo třeba na kousek papírku, na němž bylo tužkou poznamenáno jméno nešťastníkovy. Ti dva — papírek a člověk — překročili spolu padací most bastilly, putovali spolu třeba do jedné místnosti. Pak se člověk oddělil od papírku a tím zmizel ze světa. Papírek pohodili nebo spálili. Zde mají alespoň jakousi knihu, ale libovůle je úplně stejná. Do bastilly si vybíral král obětí ze svých vyvolenců, zde bylo úmyslné tažení proti národu a jeho nejlepším synům.

„Sem také přivedli Jarku Hanáka. Potom jsem slyšel, jak se otevřely dvěře a kdosi se zastavil hned u vchodu. Gestapák velel: „Otoč se!“ Obrátil jsem se a octl se tváří v tvář Jakubu Jurečkovi. Naše oči se setkaly. Gestapáci nás pozorovali.“

„Znáš ho?“

„Znám.“

„Ty ho znáš?“ osopil se Gestapák na Jakuba.

„Znám,“ ozval se Jakub.

„Otoč se!“

„Totéž se opakovalo s Lattenbergem a Jarkem. Do-
stavil jsem se opět obličejem těsně ke zdi a zavřel oči. Viděl jsem živě obraz Jakuba Jurečky před sebou. Byl neobyčejně bledý, zchudlý. Pohled měl trochu ulekaný. „Kamarádi, nepřitěžujte mně,“ prosily jeho oči. A naše odpovídaly: „Jakube, však víš, nikdy!“

„Bylo nám jasné. Shromáždil se zde v příjmací kanceláři celý případ Jurečkův. Nyní uvidíme, co ti lumpové na Gestapu vědí a co nevědí. Jen tak se ale nedáme.“

Jakuba odvedli, tuším na číslo 55, mě na číslo 85, Lattenberga na číslo 78. Jarka ani nevím kde. Tak začal můj pobyt v Kouničkách.“

Městská vodárna ve Slavkově u B. (úředně)

K různým pověstem, které kolují v našem městě a okolí o závadnosti pitné vody z městského vodovodu, činíme toto prohlášení:

V době bojů o město Slavkov byl udržován provoz městského vodovodu s krajním vypětím sil všech zaměstnanců vodárny v plném rozsahu. Do obsazení města Rudou armádou dne 26. dubna 1945 nebylo možno ihned provést pochůzky a kontrolu veškerého vodovodního zařízení v důsledku trvajících bojů v blízkém okolí. Pochůzky byly provedeny dne 29. a 30. dubna 1945 správcem městské vodárny Theodorem Prokešem a vodárenskými zřízenci Fr. Valenčíkem a Josefem Tillem. Po prohlídce vodovodního a jímacího zařízení v prameništi čechyňském bylo zjištěno: Vodojem byl obsazen Rudou armádou dne 27. dubna v časných hodinách ranních. V okolí vodovodního zařízení ruské dělostřelecké palné postavení jedné části baterie a zakopalo se. Zařízení vodovodního nebylo ani porušeno, ani znečištěno. Voda ze zásobovacích komor byla ihned vypuštěna a komory znovu naplněny čerstvou vodou.

Přes ochranná jímací pásma městského vodovodu na čechyňských lukách přešlo několik obrněných ruských vozů a poškozen byl pouze drátěný plot a několik stromů zlomeno. Porušen byl automatický vzdušník u obce Němčan. Podle očitých svědků z obce Němčan boje v tomto pásmu netrvaly dlouho. Vojáci, kteří v tomto prostoru padli, byli po skončení bitvy ihned pohřbeni na němčanském hřbitově. Zařízení vodovodu shledáno v pořádku a neporušené.

Prameniště v Mušenici, které se nalézá v pásmu lesnatém, bylo prohlédnuto dne 2. května 1945 po skončení bojů v lese. Vodovodní zařízení shledáno v pořádku a čistotě.

Pokud se týče spásání lesních luk kravami, bylo ochranné území pro pasení přesně vyhraničeno a jest ruskými vojáky dodržováno.

Ze zdravotních důvodů byly odebrány vzorky vody a zaslány státnímu výzkumnému ústavu v Brně k bakteriologickému prozkoumání. Výsledek zkoušky bude veřejností oznámen.

Toto prohlášení činíme v plné zodpovědnosti za řádný provoz městského vodovodu a dodávku zdravotně nezávadné pitné vody pro celou veřejnost.

Za měst. vodárnu: **Předseda Nár. výboru:**
Theodor Prokeš v. r. **Ladislav Vykoupil v. r.**
správce městského vodovodu

Zápis do I., II. a III. ročníku Městské odborné školy pro ženská povolání ve Slavkově u Brna koná se znovu ve dnech 28., 29. a 30. června 1945 od 9. hod. v ředitelně škole. Dostává se i zákyně už zapsané v r. 1944. Školní rok začíná dne 3. září 1945. **Řed. školy.**

Firma Vincence Cezek, strojní kruhová cihelna v Křižanovicích vyzývá všechny, kteří jakýmkoliv způsobem odcizili nebo vzali do úschovy různé věci v cihelně, aby je nejdéle do 15. t. m. beztravně navrátili na původní místo. Upozorňujeme, že některé osoby jsou známy. **Správa cihelny.**

Dobré myšlenky. Od srdce k srdci. Víte všichni, jak nás strašila jáma u kostela. Příliš živě nám připomínala staré doby, o nichž si všichni přejeme, aby se nevrátily. Také překážela frekvenci a hyzdila jedno z malebných míst našeho města. Běžte se tam podívat nyní. Co se nesvedlo za týdny, udělali obyvatelé Jílkovy ulice za jediný den. Bylo to něco radostného, co se okolo té škaredé jámy dělo, povznášejícího. Pracovali všichni, staří, mladí, i nejmladší. Bylo to radostné hemžení všech jílkovanů. Magda dělala cviky s lopatou, František Sušil s Karlíkem házeli do jámy cihly a kameny.

Nákladem Nár. výboru ve Slavkově. Odpovědní i redaktoři Josef Hanák a P. J. Mrva. Knihkárna Řetický a Vencelides, Slavkov

Vzpomínáme ...

Ba věru vzpomínáme. A je vskutku na co vzpomínat, zamysleme-li se do nedaleké minulosti a vidíme-li před sebou řadu dobrých kamarádů a mezi nimi —

ANTONÍNA STOJARA

Pamatujete vy všichni jeho kamarády a přátele na ty zpravodajské a politické hovory u „našeho Antona“? Co tu bývalo u Stojarů v obchodě krásných chvil. I když jsme mívali často velmi různé názory, výborně jsme se snášeli a mně se mezi nimi táze líbilo. Jeden společný názor však jsme všichni měli — poražení a zničení Německa přijde.

Pamatujete, s jakou radostí a hrdostí nám v září 1939 sděloval, že slyšel česky mluvené zprávy z Varšavy a Katovic? A když pak začal londýnský vysíláč vysílati pravidelnou českou relaci, jak nás na to upozorňoval. To typické hlášení „Volá Londýn! Nasloucháte dennímu zpravodajství z Londýna.“ To bylo jeho ideálem, to bylo jeho jedinou útěchou v nejtěžších chvílích našeho národa. A to jeho podání všech politických i vojenských událostí „Anton, co nového?“, to byly naše otázky na něho. Ano, on to byl, který neúnavně ně jednou, ně dvakrát, ale každému vždy neúnavně třeba desetkrát opakoval nejnovější zprávy. Tak jsme Tě, milý příteli, viděli a slyšeli a tak na tebe vzpomínáme a nezapomeneme. Tys v nás utvrzoval tu naši nesmrtelnou nenávisť ke všemu německému. Nikoho's nezarmoutil, i když nebylo často těch nejlepších zpráv.

A což ty večerní politické debaty pod lípami u pošty? Vzpomínáte — Rudolfe, Jarka, Hynku a vy všichni ostatní. Byly to chvíle často pro nás vážné i veselé — nezapomenutelné.

A když pak nadesel den osvobození našeho města, tu v posledních historických hodinách klesá k zemi, ja raněn střepeinou z granátu. Trpěl velice. To byly asi jeho nejtěžší chvíle života, když bez viny byl vyřazen a odsunut na druhou kolej. Je málo těch, k nimž se může člověk utéci ve svých nesnázích a bolestech, kdož s ním cítí a jsou mu dobrými přáteli. Antonín Stojar jich však měl mnoho.

Antonín Stojar narodil se ve Slavkově dne 7. května 1895. Již od mládí byl činným členem Sokola ve Slavkově a později cvičitelem mladých. Ve světové válce byl raněn do nohy. Není bez významu připomenouti si památné chvíle 28. října 1918, kdy Antonín Stojar strhoval na všech úřadech ve Slavkově černožluté orly a jak se těšil, až přijde ta chvíle, kdy opět a definitivně strhne ten nejhanebnější znak dvacátého století, znak to potupy všeho demokratického lidstva světa — hákovitý kříž. Již není vůdati v obchodě u Stojarů tu prosedivlou skrán a jeho snědov tuář, ta, která zářila při dobré zprávě a dovedla každého potěšiti. Zpráva o jeho smrti dojala nejen jeho přátele, nýbrž i všechny ty, kteří ho znali. **T. P.**

Lubek s Láďou vzdychali nad kolečky, I Zdeněk pracoval, František, Jirka, jak by mohli být stranou, když je kolem tolik radostného hemžení? Kdo velí ruce zvednout krompáč, noze přišlápnout na rýč, kdo poháněl lidi? — Žádná touha po odměně, po slávě, ale snaha, ukázat v dnešní době něco pěkného, řekněme, byla to i láska k rodnému městu. Však ti, co šli kolem, zastavovali se a přemýšleli. Kdo uvedl tolik dobré vůle, v lidech nastřádané, do pohybu? Stalo se tak. Asi dva dny před tím se ocitl na jabloni na kraji Jílkovy ulice nápis: Občané, v pondělí si přineste rýče a lopaty a společně zahážeme jámu u kostela. Lidé chodili, čtli a bojovali. Mám? Nemám? Mravní zákon zvítězil. Přišli všichni, nebo skoro všichni a udělali dobrou věc. Lístek na jablůň pověsil br. Ondráček z Jílkovy ulice.

Dary na sociálně postižené města Slavkova. **Fr. Řetický a Vencelides 5.000.— Kč.** nejmenovaný 5.000.— Kč. **Boh. Tetřík 3.000.— Kč.** **dr. Miroslav Kroutil 3.000.— Kč.** **M. Tylšarová 1.500.— Kč.** **Václav Mrkus, hostinský 1.000.— Kč.** **L. Blahůdková, krejčov 1.000.— Kč.** **Soubor mladých hudebníků 1.000.— Kč.** **Zd. Čehovská 1.000.— Kč.** **nejmenovaný 500.— Kč.** **Z. Ondráček 500.— Kč.** **M. Müllerová 500.— Kč.** **nejmenovaná 500.— Kč.** **Fr. John 200.— Kč.** **K. Fröhlichová 100.— Kč.** **B. Čehovský 1.000.— Kč.** **Děkujeme!** — V čís. 23 Slavkov. novin jest mylně uvedeno, že Kč 1.200.— darovala pí. Kratinová; správně: **Tomáš Krutina.**

K utčení památky zeměřice Anny Obdržádkové daroval její manžel a děti Okresní sociální péči o mládež ve Slavkově 2.000.— Kč. Jménem dětí ze sociální péče upřímný dík.

Poděkování. Všem, kteří mně přispěli peněžitými dary po smrti mého manžela vzdávám upřímný dík.

Ludmila Slezáková.